

KĀDAS IR VAJADZĪBAS UN IZAICINĀJUMI VEIKSMĪGAS SADARBĪBAS VEIDOŠANAI STARP PAŠVALDĪBĀM UN KOPIENAS ORGANIZĀCIJĀM?

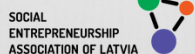
2022

Co-funded by
the European Union

Agency for International
Programs for Youth
Republic of Latvia

SOCIAL
ENTREPRENEURSHIP
ASSOCIATION OF LATVIA

SYNTHESIS
CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION

seforum
SOCIAL ENTREPRENEURSHIP FORUM

CONEXÃO
JOVEM

GERI
N' RAI

KĀDAS IR VAJADZĪBAS UN IZAICINĀJUMI, VEIDOJOT SADARBĪBAS

Šajā pārskatā tiek aplūkotas vajadzības un izaicinājumi sadarbības veidošanai starp pašvaldībām un kopienās balstītām organizācijām, kas strādā ar jaunatni vai kuru mērķis ir uzlabot jauniešu dzīvi.

Šī projekta pārskata kontekstā kopienas organizācijas ir definētas kā jauniešu organizācijas un jauniešu sociālie uzņēmumi. Lai pētītu izaicinājumus un vajadzības veiksmīgas sadarbības veidošanai starp pašvaldībām un jauniešu organizācijām, projekta "LOCAL-Y-MPACT" ietvaros tika izvēlētas piecas pašvaldības un reģioni dažādās Eiropas valstīs. Izvēlētais darbības sfēras atspoguļo pieeju un attieksmju daudzveidību, kā arī sniedz idejas un iemeslus sadarbību veidošanai. Projekta "LOCAL-Y-MPACT" mērķis ir stiprināt sadarbību starp kopienas jauniešu organizācijām, sociālajiem uzņēmumiem un vietējām pašvaldībām, kā arī attīstīt sociālo uzņēmējdarbību kā efektīvu līdzekli ekonomiskās nevienlīdzības mazināšanai, veicināt sociālo iekļaušanu un integrāciju noturīgas sabiedrības veidošanai un veicināt aktīvu pilsoniskās sabiedrības līdzdalību.

ZVIEDRIJA

Dalarnas reģions atrodas Zviedrijas vidienē un tajā dzīvo aptuveni 280 000 iedzīvotāju. Tā sastāvā ir 15 pašvaldības, taču tās neiekļauj lielas pilsētas un var teikt, ka šis ir lauku reģions. Dalarnas reģions strādā pie ilgtspējīgas attīstības veidošanas un tā mērķis ir kļūt par labāko reģionu jauniešiem Zviedrijā. Šīs stratēģijas ietvaros iesaistītās puses, piemēram, privātā un bezpeļņas sektora dalībnieki, tiek aicināti sadarboties, lai veidotu labvēlīgus apstākļus un sniegtu iespējas jauniešiem Dalarnā. Arī sociālās uzņēmējdarbības nozare attīstās, pieaugot to sociālo uzņēmumu skaitam, kas veicina Dalarnas sabiedrības problēmu risināšanu. Reģionā pastāv milzīgs potenciāls plašākai starpnozaru sadarbībai, un vēl ir daudz darba, lai pilnībā izmantotu iespējas, ko piedāvā daudzpusīgas sadarbības.

LATVIJA

Talsu novada centrs ir Talsi - gleznaina mazpilsēta Kurzemē, kurs atrodas ziemeļrietumos no galvaspilsētas Rīgas un tajā dzīvo vairāk nekā 38 000 iedzīvotāju. Dabas skati, vecpilsēta pie Talsu ezera un paugurainais apvidus ir Talsu ainavas raksturīgākās iezīmes. Pašvaldībā ir reģistrētas aptuveni 300 nevalstiskas organizācijas un reģionā parādās arvien jauni sociālie uzņēmumi. Sabiedriskās organizācijas organizē dažādus pasākumus, kas ļauj iedzīvotājiem izteikt viedokļus un īstenot idejas. Reizi četros gados notiek Talsu novada iedzīvotāju forums ar mērķi stiprināt dialogu starp sabiedrību un pašvaldību, radot kopsaucēju par svarīgākajiem novadā īstenojamajiem darbiem un prioritātēm. Ik gadu iedzīvotāji var piedalīties pašvaldības projektu konkursā, kas sniedz iespējas uzlabot apkārtni un saņemt finansiālu atbalstu idejas īstenošanai.

LIETUVA

Traķu rajona pašvaldība ir viena no 60 pašvaldībām Lietuvā. Tā ir maza pašvaldība, kas atrodas netālu no Viļņas un tajā dzīvo aptuveni 32 000 iedzīvotāju. Rajonā lielākā pilsēta ir Lentvare, nevis tā galvaspilsēta Traķi. Pēc reģistru centra datiem, reģionā ir ap 300 kopienas organizāciju/ biedrību, taču vismaz puse no tām ir slēgtas vai nav aktīvas, īpaši saistībā ar Covid-19 radītajiem ierobežojumiem. Traķos ir ievērojama Lietuvas poļu minoritātes iedzīvotāju daļa, apmēram 30% iedzīvotāju apgalvo, ka ir poļu tautības.

PORTUGĀLE

Pēdējo gadu laikā Bragas pašvaldība pastiprināti pievērsusi uzmanību jaunatnei, kultūrai un inovācijai. Kā viena no lielākajām pilsētām Portugāles ziemeļos, 2012. gadā Braga bija Eiropas Jaunatnes galvaspilsēta, 2021. gadā - Eiropas Aprites ekonomikas galvaspilsēta un pašlaik ir 2027. gada Eiropas Kultūras galvaspilsētas kandidāte.

Uzņēmējdarbības un sociālo aktivitāšu jomā Bragas pašvaldība vienmēr ir bijusi priekšgalā. Pašlaik, ar pazīstamā sociālo inovāciju centra "Human Power Hub", kas atrodas Bragas centrā, "Seminário Menor" ēkā, palīdzību, uzmanību tiek vērsta uz sociālo uzņēmējdarbību. Katru gadu Human Power izstrādā savu inkubācijas, akselerācijas un mērogošanas apmācību programmas, kas pārtop projektos, ko centrs vēlāk atbalsta un inkubē virtuālā vai fiziskā veidā. Lai gan sociālie uzņēmumi joprojām ir attīstības stadijā, katru gadu tiek atvērti jauni uzņēmumi. Jaunatnes un NVO sektorā Braga ir atzīta kā viena no pilsētām ar visaktīvākajām organizācijām Portugālē.

KIPRA

Kipra ir salu valsts Vidusjūras austrumu daļā ar aptuveni 1 000 000 iedzīvotāju. Sala ir sadalīta, un to veido Kipras Republika un Turcijas okupētā Kipra. Tās galvaspilsēta Nikosija ir pēdējā sadalītā pilsēta pasaulē, un abas kopienas atdala "zaļā līnija", ko kontrolē ANO Miera korpus. Salas nemierīgais politiskais, sociālais, vēsturiskais un kultūras konteksts rada unikālu izaicinājumu kopumu dažādās pilsoniskās dzīves un iesaistīšanās jomās un aspektos. Neskatoties uz tās nelielo izmēru, Kiprā ir liels skaits jauniešu organizāciju un neliela sociālo uzņēmumu ekosistēma, kas lēnām, bet stabili attīstās. Jāatzīmē, ka "jauniešu organizācijas" ir kontekstā lietots termins, un tam nav nekādas administratīvas vai juridiskas nozīmes. Tas nozīmē, ka daudzas organizācijas, citu grupu vidū, var būt vērstas uz jaunatni ne vienmēr identificējoties kā "jauniešu organizācijas", savukārt šīs organizācijas savās aktivitātēs var iesaistīt arī citas grupas. Papildus iepriekšminētajam, Kiprā darbojas arī dažādas neformālas jauniešu grupas un iniciatīvas, kurām trūkst formālas struktūras, taču tās ir diezgan aktīvas salas mērogā.

KĀPĒC SADARBĪBA IR NEPIECIEŠAMA?

Pašvaldības un vietējās kopienu organizācijas ilgtermiņā vieno viens mērķis - uzlabot dzīves kvalitāti un iedzīvotāju apmierinātību un radīt jaunas iespējas dažādās darbības jomās. Tādēļ šķiet tikai dabiski būt atvērtiem sadarbībai un strādāt kopā, lai sasniegtu vienu un to pašu mērķi, radot sinerģiju un ieguvumus abām pusēm. Tas ir vēl svarīgāk, kad sociālie jautājumi kļūst sarežģītāki un tie jārisina sistemātiski. Sadarbības trūkums ar nevalstiskajām organizācijām ietver grūtības esošo sociālo jautājumu risināšanā. Īpaši sarežģīti ir sasniegt mērķauditoriju, kas vislabāk var izskaidrot esošās grūtības un piedāvāt efektīvākos veidus, kā tās atrisināt. Sasniedzot tādas mērķgrupas kā jaunieši, pašvaldības var nodrošināt jaunatnes potenciāla efektīvu izmantošanu. Tādējādi jaunieši jutīsies iekļauti un novērtēti, un pastāvēs mazāka iespēja, ka viņiem veidosies negatīvi un kaitīgi ieradumi. Ir svarīgi ņemt vērā vietējos resursus. Iepazīstot vienam otru, iespējams atrast pareizo personu vai organizāciju un izvairīties no dažādu stereotipu veidošanas.

Papildus tam, sadarbība ir būtiska jaunu tūrisma objektu un pakalpojumu attīstībā, sniedzot aktuālu informāciju par jaunām iespējām vietējā tūrisma veicināšanai un pilnveidošanai.

IEMESLI SADARBĪBAI:

labāka izpratne par vietējiem resursiem

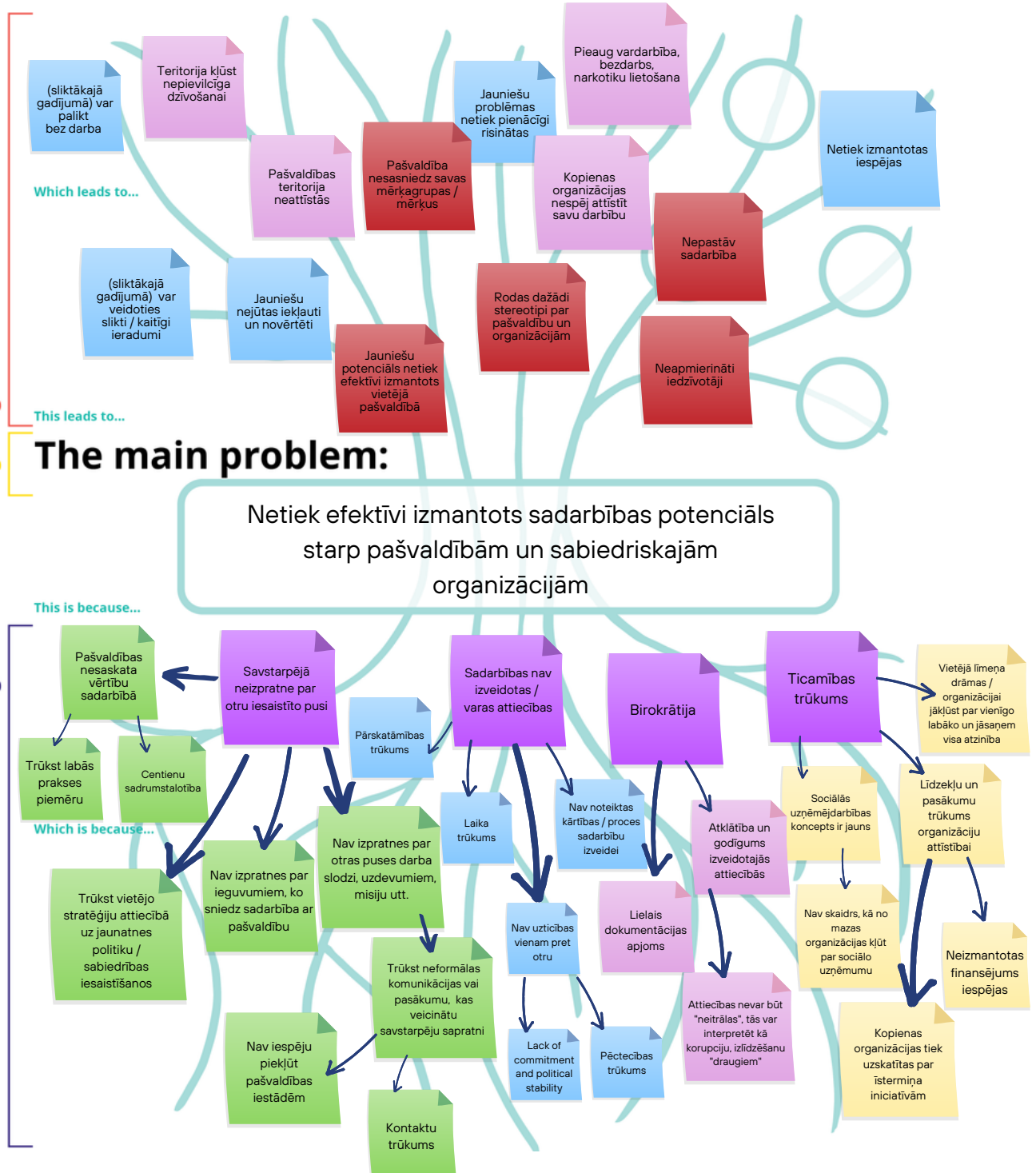

jaunas, inovatīvas idejas vietējā konteksta uzlabošanai

sociālās iekļaušanas un integrācijas stiprināšana

VAJADZĪBAS UN IZAICINĀJUMI SADARBĪBAS VEIDOŠANAI: PROBLĒMAS KOKS

VAJADZĪBAS UN IZAICINĀJUMI SADARBĪBU VEIDOŠANĀ

Lai arī valstis pārstāv dažādus reģionus, kultūras, izcelsmes un noteikumus, galvenās identificētās problēmas ir diezgan līdzīgas. Vajadzības un izaicinājumi tika identificēti individuāli komunicējot ar abām pusēm, veicot aptaujas un intervijas ar vietējo organizāciju pārstāvjiem un pašvaldību darbiniekiem, kā arī vietējo pasākumu laikā.

Analizējot galveno problēmu, sadarbība starp pašvaldībām un kopienas organizācijām ir neefektīva, tika identificēti četri galvenie iemesli. Šis ziņojums apvieno vajadzības un izaicinājumus šādās kategorijās:

1

**savstarpējā
saprātne**

2

**savstarpējās
attiecības un
uzticēšanās**

3

**izveidotie sadarbības un
birokrātiskie procesi**

4

**uzticamības
trūkums**

1

SAVSTARPĒJĀ SAPRATNE

Tiek pieņemts, ka pašvaldības pārstāvji ir pietuvināti pašvaldības iedzīvotājiem, veidojot tiešu sadarbību ar vietējām organizācijām un uzņēmumiem, lai veicinātu vietējās sabiedrības aktīvu iesaistīšanos. Veiktais pētījums gan liecina, ka pat mazākās teritorijās, kur cilvēki parasti cits citu pazīst, trūkst aktuālās informācijas par aktīvajām organizācijām reģionā. Turklāt nepastāv skaidras stratēģijas, kas vērstas uz jauniešu organizāciju un sabiedrības iesaistīšanu.

Dažiem šķiet, ka trūkst vispārēju zināšanu par aktīvajām kopienās balstītām organizācijām. Interesanti, ka daudzas no pilotpašvaldībām apzināti neapkopo informāciju par tām organizācijām, kas darbojas vietējā pašvaldībā, un to darba ietekmi. Ja informācija tiek apkopota, tad lielākoties tā ir novecojusi un nav atjaunināta, līdz ar to tiek parādītas arī organizācijas, kuras vairs nav aktīvas. Turklāt bieži vien organizācijas nezina, ka informācija par tām ir pieejama publiskajā telpā, un tām netiek piedāvāta iespēja sniegt faktisku, aktuālu informāciju. Pašvaldību pārstāvji ir minējuši, ka regulāri atjaunināts vietējā līmeņa jauniešu organizāciju un sociālās uzņēmējdarbības organizāciju oficiāls reģistrs būtu noderīgs avots, lai iedzīvotājiem būtu pieejami esošie pakalpojumi un aktivitātes savās kopienās, kā arī lai palielinātu vietējo organizāciju sadarbību ar citām organizācijām un pašvaldību.

Pētījums liecina, ka abām pusēm nav skaidras izpratnes par otras puses darba procesiem, mērķiem un uzdevumiem.

Daļai pašvaldību pārstāvju nav zināšanu par pieejamajiem atbalsta mehānismiem. Turklāt izpratnes trūkums par jauniešu organizācijām, jauniešu ieinteresētajām pusēm, sociālajiem uzņēmumiem un to ieguldījumu vietējās un plašākās kopienās veicina tālāku izolāciju un komunikācijas trūkumu, galvenokārt tādēļ, ka tā nav valsts sektora prioritāte. Ir nepieciešams apvienot abas puses, lai tās labāk iepazītu viena otru, izprastu viena otras pozīcijas, pieejamos resursus un iespējas, kā arī iegūtu nepieciešamos kontaktus, lai komunicētu un veicinātu viena otras darbu. Veiktais pētījums norāda uz izpratnes trūkumu par to, kādi ir sadarbības ieguvumi un vērtība. Visās partnervalstīs tika konstatēts, ka viens no galvenajiem izaicinājumiem ir tas, ka organizācijas pārsvarā koncentrējas uz savu darbību un ne vienmēr meklē partnerības un sadarbību. Organizācijas veic savu darbu saskaņā ar plānu un pat nevēlas dalīties ar ziņām par savām aktivitātēm, jo nesaskata sadarbības sniegtos ieguvumus.

Pozitīvi labas sadarbības piemēri gan starp organizācijām, gan ar pašvaldībām varētu veicināt izpratni par sadarbības radīto papildu vērtību un ieguvumiem.

2

SAVSTARPĒJĀS ATTIECĪBAS UN UZTICĒŠANĀS

Attiecību veidošana ir process, kas prasa iesaisti no abām pusēm. Atbildība pret pašvaldību iekšējiem procesiem, ko bieži vien ietekmē virkne nacionālu un politisku notikumu, ne vienmēr nodrošina laiku un iespējas, kas nosaka potenciālās sadarbības formas ar vietējām organizācijām. Pašvaldību pārstāvji atzīst, ka viņiem nav izveidotas organizētas un pastāvīgas attiecības ar organizācijām, kas regulāri darbojas un sniedz labumu vietējām kopienām. Bieži vien tas, ka pašvaldībās ir pēctecības un politiskās stabilitātes trūkums, ietekmē procesu pārredzamību un apņemšanos veidot ilgtermiņīgas partnerattiecības. Tomēr ir skaidrs, ka kopienu organizāciju un valsts sektora attiecību pamatā ir partnerība, kas rada vērtību abām pusēm un kas nebūtu jāveido uz hierarhiskiem principiem.

Kā šķērslis ilgtermiņa un ilgtermiņīgas partnerības veidošanai minētas neskaidras vai nereālas ekspektācijas no valsts sektora puses.

Uzskats, ka kopienu organizācijām regulāri jāstrādā ar mazu budžetu vai brīvprātīgi bez papildus ienākumiem, nespēj radīt tādas sadarbības, kas būtu izdevīgas visām pusēm.

Mazākās pašvaldībās organizāciju vadītāju personīgās attiecības var noteikt partnerību efektivitāti. To veidošanā noteicošā loma var būt spēcīgu, uzticamu personisko saikņu izveidošana ar lēmumu pieņēmējiem. Labas personiskās attiecības nodrošina, ka abas puses ir informētas un vajadzības gadījumā vērsīsies viena pie otras. Intervijas liecina, ka savstarpēja uzticēšanās nevalstisko organizāciju un pašvaldību vidū ir svarīgs priekšnoteikums ciešai un ilgstošai partnerībai.

3

IZVEIDOTIE SADARBĪBAS UN BIROKRĀTIJAS PROCESI

Pētījumā tika atklāts, ka informācijas plūsma un attiecības starp organizācijām un pašvaldībām netiek uzturētas sistemātiskā veidā. Lai nodrošinātu vienu no galvenajām pašvaldības funkcijām - vietējās sabiedrības viedokļa paušanu - ir jāmazina distance starp pašvaldību pārstāvjiem un vietējiem iedzīvotājiem. Ir svarīgi nodrošināt atklātas attiecības, visu ieinteresēto pušu vienlīdzība, lai izvairītos no favorītisma pret konkrētām organizācijām vai vēl ļaunāk - koruptīvām darbībām.

Pieaug nepieciešamība iesaistīt jaunos pilsoņus - jauniešus - aktivitātēs, kas rada piederības sajūtu un ļauj atzinīgi novērtēt vietu, no kuras viņi nāk.

Tas nodrošinātu vēlmi palikt pašvaldībā un kalpot vietējai sabiedrībai, kā arī iesaistīties vietējo lēmumu pieņemšanas procesos, tajā skaitā veicinot ieinteresētību vēlēšanu norisē.

TIKA IDENTIFICĒTI VAIRĀKI IEROBEŽOJUMI, KAS KAVĒ VEIKSMĪGAS KOMUNIKĀCIJAS PROCESA UZSĀKŠANU UN ATTIECĪBU VEIDOŠANU:

aktīva dialoga trūkums starp visām ieinteresētajām pusēm

novēlota komunikācija vai reakcijas trūkums

potenciālo sadarbību tiesiskās vai administratīvās struktūras trūkums

birokrātiskie šķēršļi un pārredzamības trūkums

sarežģīti un mainīgi administratīvie procesi

4

UZTICAMĪBAS TRŪKUMS

Padziļinātās intervijas atklāja pastāvošo uzticamības trūkumu starp abām pusēm - pašvaldībām un kopienas organizācijām.

lemesli ir dažādi, sākot no vispārējām personiskajām attiecībām un beidzot ar izpratnes trūkumu par nozari.

Kopienas organizācijām nav pietiekamu izaugsmes iespēju, tādēļ bieži vien tām nav kapacitātes, lai veicinātu to tālāku attīstību un vietējās varas pārstāvji tās uzskata par uz iniciatīvu balstītām nepastāvīgām aktivitātēm. Kapacitātes un resursu trūkuma rezultātā tiek zaudētas finansiālās iespējas, kas varētu palīdzēt paplašināt kopienas organizāciju darbu. Turklāt sociālās uzņēmējdarbības joma ir diezgan jauna, līdz ar to kopienas organizāciju vēlme tapt par sociālajiem uzņēmumiem netiek atbalstīta vismaz ar noderīgām konsultācijām vai informatīviem resursiem. Tādēļ daudzas kopienas organizācijas balstās uz vietējo aktīvistu entuziasmu un turpina savu darbu, kamēr kapacitāte to atļauj.

SECINĀJUMI

Kopumā sadarbība starp pašvaldībām un kopienas organizācijām partnervalstīs ir ierobežota, taču visas pētījumā iesaistītās puses atzina, ka šāda sadarbība sniedz labumu un tā būtu jāattīsta tālāk. Sākotnējais pētījums par abu pušu vajadzībām un pastāvošajiem izaicinājumiem sniedz ieskatu, ko var izmantot, lai palīdzētu veicināt izpratni par sadarbības nozīmi un dažādus instrumentus tās izkopšanai.

Tādēļ nākamie soļi projekta ietvaros ir šādi:

- aktīvo jauniešu organizāciju datu bāze piecās pilotpašvaldībās,
- sadarbību piemēri,
- galvenie secinājumi,
- rīku kopums, lai veicinātu sadarbību starp jauniešu organizācijām un pašvaldībām,
- politikas rekomendācijas,
- ceļvedis un turpmākie soļi sadarbības veicināšanai.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība programmas Erasmus+ ietvaros.

Eiropas Komisijas atbalsts šīs publikācijas izveidei nav uzskatāms apstiprinājumu saturam, kas atspoguļo tikai autoru uzskatus, un Komisija nav atbildīga par jebkādu tajā ietvertās informācijas izmantošanu.

© Publicēts 2022. gadā